

**راهنمای بررسی نمونه و گزارش‌های
پاتولوژی سرطان پستان**

سرشناسه	ابوالحسنی، مریم، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآور	راهنمای بررسی نمونه و گزارش‌های پاتولوژی سرطان پستان = Protocol for the examination of specimens from patients with ductal carcinoma in Situ (DCIS) of the breast / مؤلفان
موضوع	مریم ابوالحسنی، مؤلفان، کیومرث احمدی.
موضوع	تهران: پیام‌رسان، ۱۳۹۳.
شابک	۱۳۶ ص: مصور، جدول (رنگی).
وضعیت فهرست‌نویسی	۱-۴۸-۵۱۹۶-۶۰۰-۹۷۸: ۶۰۰۰۰ ریال
موضوع	فیبا
موضوع	پستان - سرطان - تشخیص
موضوع	پستان - بافت‌برداری
شناسه افزوده	عسگری، مؤلفان
شناسه افزوده	احمدی، کیومرث، ۱۳۴۲-
رده‌بندی کنگره	۱۲۹۳ ۲ الف ۵ ب / ۷۸۰ C۲۸۰
رده‌بندی دیویی	۶۱۶/۹۹۴۴۹
شماره کتابشناسی ملی	۳۵۸۱۹۸۷

عنوان: راهنمای بررسی نمونه و گزارش‌های پاتولوژی سرطان پستان

مؤلفان: دکتر مریم ابوالحسنی، دکتر مؤلفان عسگری، دکتر کیومرث احمدی

ناشر: انتشارات پیام‌رسان

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپ و نشر علمی فرهنگی کتیبه

طراحی جلد و صفحه‌آرایی: مسلم عرب باصری

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول، شهریور ۹۳

شابک: ۱-۴۸-۵۱۹۶-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

به نام آنکه هستی جان از او یافت

با سپاس از ایزد یگانه یار دیگر شاهد انتشار کتاب ارزشمند دیگری توسط انجمن آسیب شناسی ایران هستیم.

کتاب «راهنمای بررسی نمونه و گزارش های پاتولوژی سرطان پستان» که توسط همکاران گرامی سرکار خانم ها دکتر مریم ابوالحسنی، دکتر مرگان عسگری و جناب آقای دکتر کیومرث احمدی به فارسی برگردانده شده است، در شرایط فعلی کشور ما و با افزایش چشمگیر شیوع سرطان پستان اهمیتی دوچندان می یابد. آشنایی همکاران پاتولوژیست شافل در ایران با آخرین دستاوردها در زمینه این بیماری و استانداردسازی گزارش های پاتولوژی سرطان پستان برای ثبت موارد و مهار احتمالی شیوع آن بسیار حائز اهمیت می باشند. این مسئله بخصوص در شرایطی رخ می دهد که مسئولین ارشد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بجای آنکه در جهت تسهیل ثبت موارد و برنامه ریزی برای مهار شیوع این بیماری گام بردارند، درست در جهت عکس و با اغراض صنفی سیاست هایی را تدوین می کنند که امکان ثبت همه موارد را با چالش روبرو ساخته و امکان برنامه ریزی برای مقابله با این مشکل بهداشتی کشور را با سختی مواجه می سازد.

تغییر آیین نامه تاسیس و اداره آزمایشگاه در جهت برقراری امکان پذیرش نمونه های پاتولوژی برای آزمایشگاه های تشخیص طبی، با قطع ارتباط میان بیمار، پاتولوژیست و پزشک از یک طرف تشخیص صحیح بیماری را با مشکل مواجه می سازد و از طرف دیگر امکان ثبت موارد سرطان را دچار خدشه می کند.

نظر به اینکه جامعه پاتولوژیست های ایران بدون توجه به دستورالعمل ها و سیاست های مغایر با اصول علمی مسیر درست را تشخیص داده، همچون گذشته راه خود را در راستای ارائه گزارش های مستدل و مستند و ثبت همه موارد سرطان می پیماید، اینجانب به نمایندگی از هیئت مدیره انجمن آسیب شناسی ایران ضمن قدردانی از مترجمین محترم این کتاب ارزشمند را به جامعه پاتولوژیست های ایران تقدیم می نمایم.

دکتر فرید کرمی

رئیس انجمن آسیب شناسی ایران

بسم الله الرحمن الرحيم

توفیق الهی نصیب جامعه پزشکی گردیده که در صف خادمین مردم آنهم در مناسب ترین مکان آن برای احیای نفس صاحب علم الایدان باشند.

مسئولیت این توفیق به اندازه عزت آن سنگین است و پاسخگویی را می طلبد.

علم آسیب شناسی، از علوم پایه ای است که برای سلامت حوزه مشخصی را تعریف می کند، در این حوزه است که تکلیف بیمار یا برگه ای از همکار محترم آسیب شناسی روشن می شود و تمام تیم سلامت برای مدیریت این برگه علمی قیام می کنند.

سرطان پستان بعنوان شایعترین سرطان در ایران (بین زن و مرد) یک معضل عمیق بهداشت عمومی است امروزه ۷۰ درصد از سرطان های پستان در مرحله ابتدائی (Early Stage) و حدود ۳۰ درصد در مرحله پیشرفته (Locally Advanced) تشخیص داده می شود.

با افزایش آگاهی مردم و افزایش امکانات تشخیصی بویژه دستگاه های ماموگرافی در کشور امکان کشف ضایعات پستان بدون چهره و تومورال بسیار زیاده شده است. شایع ترین نوع این ضایعات کارسینومای در جای مجاری پستان (DCIS) می باشد، که از طریق نمونه گیری سوزنی و یا جراحی به بخش آسیب شناسی می رود.

نحوه آماده سازی این نمونه ها و تهیه لام های تشخیصی و نهایتاً قرائت و تفسیر علمی آن از پیچیدگی های خاصی برخوردار است که ضرورت توجه علمی به آن را دو چندان می کند. انجمن پاتولوژی ایران با شناخت عمیق و دلسوزانه از این مسئولیت اقدام به تدوین کتاب حاضر کرده است و با بهره گیری از علم روز جهان و همچنین تجربه عالمانه اعضای خود راهکار های علمی مناسبی را برای این پاسخگویی تهیه و ابلاغ نموده است.

امیدوارم این راهنما در تامین سلامت مردم موثر و برای اعضای محترم جامعه آسیب شناسی کمک هدایتگر و راهبردی باشد.

ضمن تشکر از این جامعه علمی، انشاء... تعالی که حوزه اجرایی نیز با پشتیبانی عملی خود امکان بهره گیری بهتر و بیشتر را از این کتاب فراهم آورد.

دکتر محمد اسماعیل اکبری

استاد دانشگاه و رئیس مرکز تحقیقات سرطان

بهار ۱۳۹۳

فهرست

۳	مقدمه
۵	ل اول: پروتکل بررسی نمونه های کارسینوم در جای داکتال پستان
۵	چک لیست نمونه های سرطانی پاتولوژی
۱۰	مرحله بندی پاتولوژی
۱۲	مطالعات کمکی
۱۳	میکروکلسیفیکاسیون
۱۳	یافته های حاضر رادیولوژیک یا کلینیکی که جراحی برای آن انجام شده
۱۴	توضیحات
۱۴	نمونه های پستان و روش های آن
۱۶	نمونه های غدد لنفاوی
۱۷	سایز میزان کارسینوم داکتال در جا
۲۱	نوع هیستولوژی
۲۱	نماهای ساختمانی
۲۲	درجه هسته
۲۲	نکروز
۲۳	مارژین ها
۲۴	درمان نئوآدجوان
۲۴	غدد لنفاوی
۲۵	مرحله بندی پاتولوژیک
۲۹	یافته های پاتولوژیک دیگر
۲۹	رسمتورهای هورمونی
۳۲	میکروکلسیفیکاسیون
۳۲	اطلاعات بالینی
۳۴	منابع
۴۱	ل دوم: پروتکل بررسی نمونه های بیماران دارای کارسینوم مهاجم پستان
۴۱	چک لیست نمونه های سرطانی پاتولوژی
۵۲	مرحله بندی پاتولوژی
۵۵	مطالعات کمکی
۵۸	میکروکلسیفیکاسیون

۵۸	یافته های حاضر رادیولوژیک یا کلینیکی که جراحی برای آن انجام شده
۵۹	توضیحات
۵۹	نمونه های پستان و روش های آن
۶۱	نمونه های غدد لنفاوی
۶۵	تمامیت و اندازه نمونه
۶۵	مکان تومور
۶۵	اندازه تومور مهاجم
۷۱	گسترش میکروسکوپی و ماکروسکوپی تومور
۷۱	تهاجم لنفی عروقی در درم
۷۵	نماهای ساختمانی
۷۵	درجه هسته
۷۶	نکروز
۷۶	نوع هیستولوژیک کارسینوم مهاجم
۷۶	طبقه بندی سازمان بهداشت جهانی (WHO) برای کارسینوم مهاجم پستان
۷۸	گریدهیستولوژیک
۸۰	مارژین ها
۸۱	اثرات درمانی
۸۲	تهاجم لنفوواسکولار
۸۲	مرحله بندی پاتولوژیک
۸۶	یافته های پاتولوژیک دیگر
۸۶	میکروکلسیفیکاسیون
۸۷	مطالعات تکمیلی
۹۸	اطلاعات بالینی
۱۰۵	فرم ارسال نمونه های ضایعات پستان
۱۰۷	فصل سوم: مارکرهای ایمنو هیستوشیمی سرطان پستان
۱۱۱	گیرنده استروژن (ER)
۱۱۴	گیرنده پروژسترون (PR)
۱۱۷	Her-2/ErbB-2
۱۲۰	P53
۱۲۳	Ki67

امروزه گزارش هیستوپاتولوژی نمونه های جراحی سرطان به دلایل مختلف پیچیده شده است. به علت ارتباطات بالینی-پاتولوژی نزدیکتر و استفاده فراینده از تکنیکهای ایمونوهیستوشیمی و مولکولار جدید، اصطلاحات و طبقه بندیهای جدید جهت انواع سرطانها اضافه شده اند که با پروگنوز و پاسخهای مختلف درمانی ارتباط دارند. همچنین همکاران انکولوژیست جهت استفاده از پروتکولهای جدید درمانی، نیاز بیشتری به تایید پاتولوژی پیدا کرده اند. نهایتاً در حال حاضر تنها گزارش نوع تومور کافی نیست و دریک گزارش پاتولوژی استاندارد ذکر فاکتورهای مختلف پروگنوستیک نیز ضروری است. قاعدتاً نامگذاری صحیح و گزارش اطلاعات مرحله بندی و فاکتورهای پروگنوستیک تومور به صرف وقت بیشتر توسط پاتولوژیست و ذکر جزئیات در بررسی و پردازش نمونه پاتولوژی سرجیکال و گزارش آن نیاز دارد. امروزه این نیاز تا حدود زیادی با استفاده از فرمتهای مختلف گزارش نمونه سرطانی در دسترس در سایتهای مختلف مانند NHS of UK¹، CAP² برطرف شده است. در فرمتهای مربوطه حداقل اطلاعات لازم جهت گزارش سرطانهای شایع بدن ذکر شده اند.

در کشور ما نیز به دلیل مشاهده بعضی از گزارشات ناکامل پاتولوژی سرطان تهیه فرمت استاندارد در گزارشات برای سرطانهای شایع ضروری به نظر می رسد که این امر توسط انجمن پاتولوژی به همراه وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی حمایت می گردد. با استفاده از فرمتهای استاندارد گزارش کانسر، کلیه داده های لازم جهت گزارش نهایی در نظر گرفته میشوند و این امر منجر به افزایش کیفیت گزارشات خواهد شد. در درازمدت زمانی که پاتولوژیست به این نوع گزارش عادت کند، وقت کمتری صرف دیکته کردن یا تایپ آن خواهد شد. همچنین پزشک بالینی (جراح یا انکولوژیست) اطلاعات لازم را به آسانی از گزارش ها استخراج

می نماید. بدین وسیله در صورت تهیه برنامه های کامپیتری مناسب، امکان ثبت سرطان کامپیوتری نیز با کیفیت بهتری ایجاد خواهد شد.

با توجه به اهمیت کانسر پستان و افزایش انواع نمونه های کانسر پستان شامل آسپیراسیون سوزنی، بیوپسی، لامپکتومی و جراحی های رادیکال در اولین گزارش پروتوکل استاندارد، گزارش پاتولوژی کانسر پستان ارائه می گردد که شامل پروتوکل بررسی نمونه های سرطان پستان برای کارسینوم درجا و مهاجم می باشد. پروتوکل حاضر ترجمه فصول مربوطه از گزارش CAP 2011 بر اساس AJCC/UICCTNM با نگاهی به پروتوکل حاضر NHC of UK می باشد. در هر قسمت ابتدا چک لیست گزارش نمونه های سرطانی ارائه شده، سپس حداقل مرحله بندی سرطان ارائه می گردد. در ادامه مطالعات تکمیلی و سایر یافته ها که در گزارش پاتولوژیست می بایست ذکر شود، ارائه شده اند. در انتها انواع نمونه های پستان، نحوه برش دهی و برداشتن نمونه های پستان و غدد لنفاوی، انواع تومورهای پستان، درجه بندی و بررسی مارژینها و سایر مواردی که جهت گزارش دهی استاندارد و تومور پستان لازم می باشد، به تفصیل ذکر خواهد گردید.

امید است مجموعه حاضر مجموعه ای قابل استفاده برای همکاران پاتولوژیست بوده تا گزارشهای سرطان پستان استاندارد بیشتری در اختیار همکاران بالینی قرار گیرد و در نهایت منجر به ارتقاء کیفیت ثبت سرطان در کشور ما گردد. همکاران ما در انجمن پاتولوژی منتظر باز خورد همکاران پاتولوژیست از مجموعه پیش رو خواهند بود و در صورت استقبال همکاران پاتولوژیست، پروتوکل استاندارد سایر سرطانهای شایع کشور با نگاهی به انواع پروتکل های گزارش سرطان توسط همکاران متبحر در هر رشته تهیه و ارائه خواهد گردید. در انتها از کلیه دوستانی که در امر تهیه، گردآوری مطالب و تدوین مجموعه پیش رو ما را همراهی کردند، کمال تشکر را داریم.

دکتر مژگان عسگری

دکتر مریم ابوالحسنی

*CAP: College of American Pathologist

**NHS of UK: National Health Service of United Kingdom